

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. d) – 4 iulie 2014
Filosofie

Varianta 4

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 pont)

A. Írják a vizsgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. J. St. Mill felfogása szerint a társadalomnak joga van megbüntetni a szabálysértést, ha:
 - a. a szabálysértés révén az egyén megsérti a méltóságot
 - b. a szabálysértés révén a hagyományos erkölcsi értékek sérülnek
 - c. a szabálysértés révén a társadalom más tagjainak érdekei sérülnek
 - d. a szabálysértés révén a vallási erkölcs is érintve van
2. Az idézet „... az igazság letéteményese, és a bizonytalanság, a tévedések kloákája; a mindenség dicsősége és ugyanakkor hulladéka”, úgy határozza meg az embert, mint:
 - a. vitatott lény
 - b. ellentmondásos lény
 - c. tökéletesíthető lény
 - d. antiszociális lény
3. A XX. század legfontosabb az emberi jogokra vonatkozó dokumentuma:
 - a. az AEÁ Függetlenségi Nyilatkozata
 - b. az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
 - c. az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata
 - d. Magna Charta Libertatum
4. A politikai filozófia problematikája szem előtt tartja:
 - a. az egyén és az állam közti viszonyt
 - b. azokat a szempontokat, amelyek szerint a tettek, cselekedetek az erkölcsösség körébe tartoznak
 - c. azokat a forrásokat, amelyek révén az ember megismerhet
 - d. az azonosság és másság közötti viszonyt
5. A másság és azonosság filozófiai kérdéskörének központjában álló viszony :
 - a. az én – természetfölötti hatalom viszonya
 - b. az egyén és társadalom viszonya
 - c. az én – természet viszonya
 - d. az én – mások, én – más viszonya
6. J. P. Sartre felfogásának megfelelően, az abszolút szabadság eszméje a következő idézetben szerepel:
 - a. „Az embernek lenni azt jelenti, hogy önmagát válassza”
 - b. „Mindenki a saját testi, mentális vagy lelki egészségének az igazi őre”
 - c. „Mindenki egyformán elhagyatott és a feltételek mindenki számára egyenlőek, senkinek nem áll érdekében, hogy mások terhére legyen”
 - d. „Minden szabadság közül, amelyet a francia forradalom óta kiharcoltak az egyetlen érvényes - a szabadsághoz való jog”

18 pont

B. Szem előtt tartva ez emberi jogok egyetemességének a jellegét, az állam minden ember számára egyenlő mértékben kell biztosítsa a jogokat.

1. Nevezzenek meg három pozitív jogot! **6 pont**
2. Egy egyszerű konkrét példával mutassa be a annak módját, ahogy az állam biztosítja a negatív jogokat! **3 pont**
3. Fogalmazzanak meg egy filozófiai kijelentést, amelyben kapcsolatot teremtenek az *emberi jogok* és a *törvény* fogalmai között! **3 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Elemezzék tömören filozófiai szempontból a *igazság*, mint a *megismerés kritériuma* kérdéskörét az alábbi támpontok alapján:

- nevezzenek meg egy filozófust, aki az *igazság*, mint a *megismerés kritériuma* kérdéskörével, foglalkozott! **4 pont**
- mutassanak be egy filozófiai elméletet/szemléletet, amely az igazságra vonatkozik! **10 pont**
- szemléltessék azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomban! **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal a elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak! **6 pont**
- pontosítsa annak a módját, ahogyan fenntartható lehet „*Kétkedem, tehát gondolkodom*” mondat igazsága, egy a klasszikus a racionalizmust képviselő gondolkodó szemszögéből! **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. *De egyetértünk abban, hogy a boldogság a legfőbb jó, azonban pontosan le kell szögeznünk, hogy ez mit is jelent. Ez könnyen megvalósítható, ha leszögezzük, hogy mi az ember sajátossága. (...) Az ember sajátossága egy bizonyos életmód, amely a lélek tevékenységéből és olyan tettekből, amelyek az ésszerűhöz való alkalmazkodásából áll, és a beteljesült ember is sajátja kész mindent jól és szépen csinálni, tökéletesen végrehajt minden cselekedetet, az erény szerint, ami szintén sajátja. Ilyenképpen a jó is egy emberi sajátosság, amely a lélek tevékenysége az erénnyel összhangban, de ha több erény van, összhangban a legjobbal és a beteljesülttel. Ez is egy egész beteljesült élet során lehetséges, mint, ahogy egy fecske nem csinál tavaszt, egyetlen nap vagy pillanat nem tesz senkit boldoggá.*

(Aristotel, *Nikomakhoszi etika*)

1. Az adott szöveg alapján pontosítsák az emberi cselekedetek erkölcsiségének két jellemzőit! **4 pont**
2. Nevezzenek meg egy különbséget a szövegben bemutatott az emberi cselekedetek erkölcsiségére vonatkozó szemlélet és egy másik szintén az emberi cselekedetek erkölcsiségére vonatkozó filozófiai felfogás között. **6 pont**
3. Bizonyítsák be körülbelül egy fél oldalas terjedelemben a *boldogság* és az *erény* közötti viszonyt! **10 pont**

B. Tudjuk, hogy L. Wittgenstein szerint, a *filozófia ki kell tisztázza és szigorúan körül kell határolja a gondolatot*.

1. Érveljenek a kijelentésbe foglalt filozófiai felfogás mellett! **6 pont**
2. Fogalmazzák meg személyes véleményüket a kijelentésben szereplő filozófiai felfogás aktualitására nézve! **4 pont**